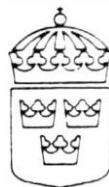

Motion till riksdagen

1989/90:A238

av Anita Johansson m.fl. (s)

Arbetsmiljön inom sjukvården

Mot.
1989/90
A238-243

Mellan 1977 och 1987 ökade antalet arbetsskador med 48 %, och under perioden 1982 och 1987 ökade antalet arbetsolycksfall med 36 %.

Under år 1988 inkom drygt 260 000 anmälningar om arbetskada jämfört med 244 000 år 1987. Under perioden januari–november 1989 var de inkomna anmälningarna närmare 230 000.

Arbetskadeförsäkringen är samordnad med sjukförsäkringen under de första 90 dagarna av sjukfallet. Endast för arbetsskadeanmälda sjukfall som pågår efter denna tid skall försäkringskassorna, normalt sett, pröva om arbetskada föreligger. Sådana arbetsskadeärenden som gick till försäkringsmässig prövning (kallade inkomna ärenden) ökade från ca 98 000 år 1987 till ca 118 000 år 1988.

346 931 personer var förtidspensionerade i december 1988. Några uppgifter för år 1989 föreligger inte ännu. Av de nybeviljade förtidspensionerna år 1988 blev 45 % pensionerade på grund av sjukdomar i rörelseorganen.

Orsakerna till sjukfrånvaron under 1988 finns inte kartlagda. En undersökning som gjordes av riksförsäkringsverket år 1983 visar att 28 % av all sjukfrånvaro härrör från sjukdomar i rörelseorganen. Någon senare undersökning av detta slag har inte gjorts.

Det krävs en radikal förändring och förbättring av förhållandena på de arbetsplatser där så många har slitits ut och pensionerats i förtid.

Samtidigt som fler människor än tidigare har arbete, och arbetslösheten blir lägre, ökar antalet arbetsskador. Detsamma gäller sjukdomar vållade i arbetet.

Nästan två tredjedelar av alla arbetsolyckor orsakas av belastnings- och fallolyckor. Skador av hanterat föremål och kontakter med rörliga maskindelar. Mer än hälften av de anmälda arbetssjukdomarna har kommit av skadlig belastning. Det handlar om ansträngande och ensidiga arbetsställningar och rörelser.

Det är med andra ord belastningssjukdomar som hör till de vanligaste arbetssjukdomarna. Därefter kommer de som orsakats av olika slag av kemiska produkter.

Inom sjukvården är också belastningsskador den vanligaste orsaken till de anmälda arbetssjukdomarna. Till de kroppsdelar som är mest utsatta hör nacke och rygg, men även händer, fingrar, axlar och armar drabbas.

Belastningsskadorna är åldersbetingade. De flesta anmälda arbetssjukdomar inträffar i ålderskategorin 35 till 49 år.

Men vad som är så alarmerande är att även de mycket unga kvinnorna numera tillhör de belastningsskadade. Det hänger i många fall samman med den pressade arbetssituation som råder på många vårdinstitutioner. När det blir ont om personal i ett arbetslag tvingas man ofta ensam genomföra besvärliga lyft av patienter, där man normalt behöver vara två. Många institutioner är inrymda i gamla och slitna lokaler vilket ytterligare försvårar ett rationellt och för personalen mindre riskfyllt arbete.

Den tillsatta arbetsmiljökommissionen skall visserligen behandla de problem som rör arbetsmiljöfrågor. Men de frågor som här berörs är så akuta att mer skyndsamma åtgärder är behövliga och påkallade.

Den verksamhet som bedrivs av landsting och kommuner, vari sjukvård och omvårdnad utgör huvuddelen, producerar i hög grad arbetsskador som i en självgenererande process i sin tur leder till ny vård.

Samma slags arbetsskador från samma arbetsplatser återkommer år från år. Till viss del speglar det den ojämna kamp som sedan länge förts mot bl.a. rationaliseringar framtvungade av ekonomiska skäl, vilket gått ut över arbetsmiljön. Räkningen för arbetsskadorna presenteras inte på arbetsgivarens bord och lidandet och värken är anonyma. Kostnaderna vad avser försäkring och sociala avgifter är inte större än för den arbetsgivare som seriöst satsar på att eliminera arbetsskadorna för den arbetsgivare som inte gör det.

Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av skyndsamma åtgärder för att förebygga och avhjälpa akuta skador i de tyngsta arbetena inom sjukvården.

Stockholm den 23 januari 1990

Anita Johansson (s)

Irène Vestlund (s)

Sverre Palm (s)